

Bebeklik Döneminde Doğal, Eşzamanlı ve Yerli Olmayan İki Dillilik Süreci: Vaka İnceleme

Arzu ÖZYÜREK¹, Arzu AYDIN², Mücahit YUVACI³

Öz: Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de yaşayıp Türk kökenli ve bebeklik dönemindeki çocuklarını ikinci yabancı dile büyüten ebeveynlerin görüşlerini incelemektir. Çalışmada, ebeveynlerin neden çocuklarını farklı bir dil kullanarak büyüttükleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bütüncül tek durum desenindeki bu vaka çalışmasında, bebeklik döneminde çocuğa sahip iki aile ele alınmış, anne ve babalarla bireysel olarak görüşme yapılmıştır. Verilerin toplanmasında kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda kişisel bilgiler ve çalışmanın alt amaçlarına yönelik açık uçlu sorular yer almıştır. Görüşme kayıtlarından doğrudan alıntılarla yapılan değerlendirme sonucunda, ebeveynlerin çocuklarını ikinci dil edinimine doğumdan itibaren başlanması gerektiği görüşünde olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla İngilizce konuşmalarında dil edinmeyle ilgili geçmiş yaşantılarının etkili olduğu, çocuklarına doğal akış içerisinde dil edindirmeye çalıştıkları ve TV programlarından yararlandıkları görülmüştür. Ebeveynler, çevreden olumlu ve olumsuz geri bildirimler alsalar da hedeflerine ulaştıklarını düşünmektedirler. Ebeveynlerin, çocuklarını olabildiğince İngilizceye maruz bırakmak kararında oldukları ve diğer ebeveynlere de bu durumu önerdikleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yapay İki Dillilik, İki Dilli Çocuklar, Eşzamanlı İki Dillilik, Yerli Olmayan İki Dillilik, Bebeklik Dönemi

Natural, Concurrent and Non-Native Bilingual Process in Infancy: A Case Study

Abstract: The objective of this research is to investigate the perspectives of parents of Turkish origin residing in Turkey, who opt to raise their infants using a second foreign language. This case study utilizes a holistic single case design, examining the experiences of two families with infants, through individual interviews with both mothers and fathers. A semi-structured interview form was utilized to collect data, with open-ended questions pertaining to personal information and sub-objectives of the study. Analysis of the interview records, utilizing direct quotations, highlights that parents believe that second language acquisition should commence from birth. Moreover, the findings indicate that parental experiences with language acquisition influence their decision to speak English with their children in a natural and organic manner, while also utilizing TV programs to facilitate language learning. Despite both positive and negative feedback from the environment, parents remain committed to exposing their children to English as much as possible, and recommend this practice to other parents.

Keywords: Artificial Bilingualism, Bilingual Children, Concurrent Bilingualism, Non-Native Bilingualism, Infancy

Geliş Tarihi: 29.04.2023

Kabul Tarihi: 19.03.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi, Karabük, Türkiye, e-posta: a.ozyurek@karabuk.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3083-7202>

² Karabük Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Karabük, Türkiye, e-posta: arzuucar@karabuk.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1616-3686>

³ Karabük Üniversitesi, Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar MYO, Çocuk Gelişimi, Karabük, Türkiye, e-posta: mucahiyyuvaci@karabuk.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5503-3422>

Atf için/ To cite:

Özyürek, A., Aydın, A., & Yuvacı, M. (2024). Bebeklik Döneminde Doğal, Eşzamanlı ve Yerli Olmayan İki Dillilik Süreci: Vaka İnceleme. *Yaşadıkça Eğitim*, 38(2), 372–391. <https://doi.org/10.33308/26674874.2024382626>

Dil, insanların duygularını, düşüncelerini ve isteklerini birbirlerine aktarmalarını sağlayarak kişiler arası iletişimi ve sosyalleşmeyi sağlayan (Çakır, 2013; Kol, 2011), bu yönüyle yalnızca insanlara özgü bir iletişim yeteneğidir (Karacan, 2000). Dil, alıcı ve ifade edici olmak üzere iki temel bileşene sahiptir (Bredenkamp, 2015). Erken çocukluk dönemi, diğer tüm gelişim alanlarında olduğu gibi dil gelişimi için de kritik bir dönemdir. Bu dönemde dil gelişiminin çeşitli şekillerde desteklenmesi, alıcı ve ifade edici dil becerilerinin temelini oluşturacaktır (Gander & Gandiner, 2007).

Dil gelişimi diğer gelişim alanlarında olduğu gibi belli bir sıra izler ve aynı yaşlardaki çocuklarda benzer özellikler gösterir (Yavuzer, 2018). Gander ve Gardiner (2007) dil gelişimini “ağlama, agulama, cıvılda, tek sözcük, telgraf konuşması, tam cümleler” olmak üzere altı başlıkta incelemiştir. Yenidoğan döneminde, ağlama bir iletişim yöntemi olarak kullanılırken (Topbaş, 2007) agulama döneminde bebekler genellikle düzensiz ünlüleri kullanarak (a, e, o) anlamsız sesler çıkarırlar (Güvendir & Yıldız, 2014). Cıvılda döneminde, ünlü harfler ile ünsüz harfleri birleştirdikleri “da, da, da” veya “ba, ba, ba” gibi heceleri dudaklarını ve gırtlaklarını kullanarak çıkarmaya çalışırlar (Cole & Morgan, 1985). Çoğu bebek bir yaşında tek sözcük çıkarır, tek sözcük döneminin sonunda 3-20 arası sözcük dağarcığına sahiptirler (Atay, 2009). Telgraf konuşması döneminde ise iki sözcüklü cümleler kurmaya başlar, telgraf iletilerine benzer şekilde gereksiz sözcük veya bağlaçlar olmadan konuşurlar. Bu dönemde sözcükler, birden çok anlam için kullanılabilir (Köksalan, 2011; Yavuzer, 2018). Doğal süreçte, dil gelişimi aşamaları evrensel olsa da çeşitli faktörler dil gelişimini etkileyebilir.

Dil gelişimini etkileyen faktörler sosyo-ekonomik ve kültürel özellikler, sağlık, zekâ, aile ilişkileri, kardeş sayısı, zaman ve kalıtım olarak ele alınabilir (Yavuzer, 2018; Yıldırım, 2019). Sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarıyla konuşmalarının daha zengin dil içeriğinden oluşması, çocukların dil gelişimi için avantajdır. Çocukların cümle uzunlukları, soru sayıları ve sorulara verdikleri cevaplar, duygularını ifade edebilme gibi kelime dağarcığıyla becerileri daha iyidir (Yıldırım, 2020). Ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşim kurmaya istekli olmaları da dil gelişiminde önemlidir. Hart ve Risley (1995) çalışmalarında, eğitim düzeyi yüksek ve çocuklarıyla etkileşim kurmaya daha istekli aileye sahip çocukların kelime hazinesi, kelime kullanım becerileri ve zekâ katsayılarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Okul öncesi çocuklarla gerçekleştirilen bir diğer çalışmada, ebeveynlerin eğitim ve ekonomik düzeyleri yükseldikçe çocukların dil becerilerinde olumlu bir artış olduğu gözlenmiştir (Yıldırım & Koçak, 2016). Çocuklar ailede konuşulan dili kavramakta, benimsemekte, dilin iletişimsel ortamında büyüyerek iletişimin temel kurallarını öğrenmektedirler. Bu nedenle aile içerisinde konuşulan dilin çocuğa zengin bir dil ortamı sunması gerekir (Dağabakan & Dağabakan, 2007; Kol, 2011; Yörükoğlu, 2016). Zengin bir dil ortamı sunulamayan bakımevleri gibi ortamlarda yetişen çocukların dil becerileri, ilgili ailede yetişen çocuklara göre daha geridedir. (Karacan, 2000). Gelişim bir bütündür ve dil gelişimiyle ilgili problemleri olan çocukların bilişsel becerilerinde ve sosyal-duygusal gelişim alanlarında da eksiklik görülebilir. Çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak dil becerilerini edinememiş olması, kendilerini ifade edememelerine, istek ve ihtiyaçlarının giderilememesine sebebiyet vermektedir (Aksoy & Baran, 2017). Çocukların dil gelişimini etkileyen faktörler arasında sayılabilecek bir başka durum ise iki dillilik olabilir.

İki dillilik; gelişen teknoloji, kültürler arası evlilikler, yurtdışı turizm gezileri ve göç gibi sebeplerle her yaş grubunda ve toplumun tüm kesimlerinde görülebilen bir durumdur (Bican, 2017; Korkmaz, 2005). Dil edinim sürecinin aktif olması ve sürekli değişkenlik göstermesi nedeniyle, iki dillilik kavramının tanımında da farklılıklar görülmektedir. Örneğin; yaşamın herhangi bir evresinde bir başka dil öğrenen kişi “iki dilli” olarak adlandırılır, fakat öğrendiği dili kullanmaması ve dile ait becerilerinin körelmesiyle tekrar tek dilli durumuna düşebilir (Yılmaz, 2014). Genel olarak iki dillilik; anadil dışında bir başka dilin anlamlı sözcüklerle kullanılabilmesi, o dilde okuyup-yazabilme ve konuşup dinleyebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Field, 2011; Oruç, 2016). İki dillilik, dil edinme yolu ve gelişim dönemlerine göre farklı şekilde sınıflandırılabilir. Edinme yollarına göre “doğal (edinilmiş) iki dillik” ve “yapay (okul) iki dillilik” olarak ele alınmaktadır. Doğal iki dillilik; dili herhangi bir eğitim ortamından bağımsız olarak, o dili konuşanlarla günlük yaşam deneyimleriyle öğrenmedir. Yapay iki dillilik ise formal bir eğitim sonucunda (kurs, okul vb.) ikinci dilin edinilmesi olarak ifade edilmektedir (Yılmaz, 2014). Bir başka tanımlamaya göre iki dillilik, farklı milletlerden

anne ve babaya sahip olan çocukların iki dili konuşabilmesi olarak ele alınmaktadır. Bu durum, aile ülkeler arası göç nedeniyle farklı bir dilin konuşulduğu bir ülkeye taşındığında da ortaya çıkabilir. Ayrıca, toplumda yaygın olan dilin dışında, anne ya da babanın evde kasıtlı olarak ikinci bir dil konuşmasıyla elde edilen 'yerli olmayan iki dillilik' de mevcuttur. Bu tür iki dillilik, özellikle çocuğun dil gelişiminde önemli bir rol oynar (Romanowski, 2018). Gelişim dönemlerine göre incelendiğinde ise "eşzamanlı iki dillilik" ve "ardıl iki dillilik" olarak gruplanmaktadır. Üç yaşına kadar aynı anda iki dile maruz kalan çocuklar için eşzamanlı iki dilli kavramı kullanılırken birinci dili öğrendikten sonra ikinci dili öğrenen çocuklar için ardıl iki dilli kavramı kullanılmaktadır (Talay-Ongan, 1998; Tran ve diğerleri, 2015). Grosjean (2008) iki dilliliğin kategorik olarak sınıflandırılmayacağını, tek ve iki dillileri karşılaştırırken birçok özelliğin ve bağlamın dikkate alınarak sınıflandırmanın daha doğru olacağını ifade etmektedir. Bu noktada, Cummins (1981) 'in Eşik Kuramı önemli bir perspektif sunar. Kuram, özellikle ardıl iki dillilik bağlamında, bireylerin bir dili yeterli düzeyde öğrenmeden önce ikinci bir dili öğrenmelerinin, dil becerileri ve akademik başarı üzerindeki etkilerini inceler. Eşik Kuramı, yeterli düzeyde dil becerisi kazanımının bireyin bilişsel gelişimi üzerinde olumlu etkiler yaratabileceğini öne sürer. Bu, ardıl iki dilliliğin çocukların gelişiminde stratejik bir avantaj sağlayabileceği anlamına gelir. Bu bağlamda, iki dillilik araştırmalarında Eşik Kuramı'nın özellikle ardıl iki dillilik üzerine yaptığı vurgular, dil öğrenimi stratejilerinin geliştirilmesi ve eğitim politikalarının şekillendirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Dünya genelinde yaklaşık 3,3 milyar insanın, yani nüfusun %43'ünün iki dilli olduğu bildirilmektedir (Lewis ve diğerleri, 2021). Bu istatistik, iki dilli olmanın giderek daha yaygın bir fenomen haline geldiğini göstermektedir. Ancak, ailelerin çocuklarını iki dilli olarak yetiştirme kararları, yalnızca bu oranların farkında olmalarından kaynaklanmaz. Küreselleşen ve teknolojiyle iç içe bir dünyada yaşamının getirdiği ihtiyaçlar ve fırsatlar, her bireyi iki dilli olmaya aday kılmaktadır. İki dilliliğin sadece bir zorunluluk değil, aynı zamanda bir fırsat olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle, iki dilli olarak büyüyen çocukların bilişsel beceriler üzerindeki olumlu etkilerine dair yapılan araştırmalar dikkat çekicidir. Karşlı ve Karakelle (2018) tarafından yapılan bir çalışma, iki dilli çocukların bilişsel esneklik ve öğrenme kararlarının doğruluğu açısından tek dilli çocuklara göre daha yüksek performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, iki dilliliğin çocukların bilişsel gelişimi üzerinde olumlu bir etki yaratabileceğini ve ailelerin bu avantajları göz önünde bulundurarak çocuklarını iki dilli olarak yetiştirme kararı alabileceklerini göstermektedir. Ransdell ve diğerleri (2006) ise iki dilli çocukların tek dilli çocuklara göre üstbilişsel farkındalıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, iki dilli olarak yetişen çocukların tek dilli çocuklara göre merkezi sinir sisteminin daha aktif olduğu, görsel-uzamsal işlem gerektiren testlerde daha iyi performans sergilediklerini gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Barac & Bailystok, 2012; Bloom ve diğerleri, 2014; Çelik, 2021; Kaşçelan ve diğerleri, 2022; Öztekin, 2019).

Alan yazında iki dilli olmanın dil becerileri üzerine etkilerini inceleyen çalışmalara bakıldığında ise; iki dilli çocukların sözcüksel, sözdizimsel ve yazım becerilerinde (büyük-küçük harf yazımları, bitişik-ayrı yazma, konuşulan kelimelerin yazıya aktarılması) tek dilli çocuklara göre daha düşük performans gösterdikleri tespit edilmiştir (Akoğlu & Yağmur, 2016; Bayrak & Üstün, 2020; Paradis, 2010). Bu durumda çocukların iki dilli olarak yetiştirilmelerinin gelişimsel olarak avantajlı yönleri olabileceği gibi dezavantajlı durumlarının da olabileceği görülmektedir.

Alan yazında erken çocukluk döneminde iki dilliliğe ilişkin aile ve öğretmen görüşlerinin ele alındığı çalışmalar da bulunmaktadır (Banko-Bal ve diğerleri, 2020; Rodriguez, 2015; Tercan & Tercan, 2020). Son yıllarda erken çocukluk döneminde iki dillilik üzerine yapılan çalışmalar arttığı halde (Biçer & Alan, 2018; Çelebi ve diğerleri, 2019; Günaydın, 2020; Kaşçelan ve diğerleri, 2022; Unsworth ve diğerleri, 2019) ailelerin çocuklarına "doğal, eş zamanlı ve yerli olmayan iki dillilik" yaklaşımını inceleyen çalışmaların az olduğu gözlemlenmiştir (Armayor, 2019; Güven, 2021). Bu çalışma, doğal, eş zamanlı ve yerli olmayan iki dillilik konusunda alan yazına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Anne-babayı kendi anadilleri dışında çocuklarıyla farklı bir dil konuşmaya iten nedenlerin neler olduğu, bu durumun çocukların ikinci dil edinme sürecini nasıl etkileyebileceği sorusundan hareketle bu araştırmanın amacı, Türkiye'de yaşayıp Türk kökenli ve bebeklik dönemindeki çocuklarını ikinci yabancı dille

büyüten ebeveynlerin görüşlerini incelemektir. Alan yazındaki sınıflandırma bilgilerine göre doğal, eş zamanlı ve yerli olmayan iki dillilik şeklinde tanımlanabilecek vaka incelemesinin benimsendiği bu çalışmada, ebeveynlerin çocuklarına yaşadıkları kültür dışındaki bir dili edindirme çabasına iten nedenleri, yaşadıkları güçlükleri ve çocuklarıyla ilgili gelecek planlarını belirlemek amaçlanmıştır. Buna göre aşağıdaki alt amaçlara ulaşılmaya çalışılmıştır:

- Ebeveynlerin, yapay iki dil edindirmeye çalıştıkları çocuklarının gelişimleri nasıldır?
- Ebeveynler yapay iki dillilik konusunda neler bilmektedir?
- Ebeveynleri çocukları için yapay iki dillilik ortamı oluşturmaya iten sebepler nelerdir?
- Ebeveynlerin çocuklarına dil edindirme süreciyle ilgili deneyimleri nasıldır?
- Ebeveynlerin dil edindirme sürecinde karşılaştıkları olumlu/olumsuz yönler nelerdir?
- Ebeveynlerin iki dillilik konusunda çocuklarıyla ilgili gelecek planları nasıldır?
- Ebeveynlerin diğer ebeveynlere iki dil edinimi konusundaki önerileri nelerdir?

Yöntem

Nitel veri toplama yöntemine dayalı bu çalışma, vaka çalışması türündedir ve durum çalışmalarından bütüncül tek durum deseninde tasarlanmıştır. Tek durum desenlerinde, tek bir analiz birimi vardır. Bu çalışmada genel standartlara uymayan kendine özgü bir durum çalışılmıştır. Benzer özellikleri gösteren bireyler çok sayıda olmayıp örneklem seçimi mümkün olmadığından, bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır (Creswell, 2016; Yıldırım & Şimşek, 2000). Durum çalışması araştırmasında, bir veya birden fazla durumla ilgili ayrıntılı bilgi sağlanır. Nitel verilere dayalı olsa da birden fazla yöntem kullanılabilir (Johnson & Christensen, 2014). Bu çalışmada, bebeklik dönemindeki çocukların gelişim özelliklerini değerlendirmek amacıyla bir gelişim değerlendirme aracından yararlanılmış, bebeklerin gelişim düzeyleri belirlenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, iki anne, iki baba ve bebeklerinden oluşmaktadır. Araştırılan olgunun az rastlanan özellikte olması nedeniyle olasılıksız örneklemenin en yaygın biçimi olan amaçlı örnekleme yöntemlerinden aykırı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Basit tesadüfi yolla belirlenen vakalar, sınırlı sayıda ancak derin bir incelemeye tabi tutulabilecek özellikte olması şartını sağlayan aykırı örnekleme tanımına uygun görüldüğünden incelemeye değer bulunmuştur. (Merriam, 2014). Her iki bebek de kızdır. İkinci bir dil edinimi doğal yollarla gerçekleşebilmesine rağmen bu çalışmada ebeveynler kendi anadilleri olmadığı halde yalnızca İngilizce kullanarak çocukları için yapay bir iki dilli ortam sağlamışlardır. İki ailede de hem anne hem baba çocukla yalnızca İngilizce konuşmaktadır, çocuk doğumdan itibaren İngilizceye maruz kalmıştır ve halen bebeklik döneminde. Yaşı 22 aylık olan bebek için "A", 20 aylık olan bebek için "B" kod adı verilmiştir. A'nın annesi 32 yaşında yüksek lisans mezunu ve babası 37 yaşında, lisans mezunudur. Her ikisi de üniversitede öğretim görevlisi olup yabancı dil anlama ve konuşma düzeylerini çok iyi olarak ifade etmişlerdir. B'nin annesi ve babası 28 yaşında, lisans mezunudur. Anne mütercim tercüman olup yabancı dil anlama ve konuşma düzeyini çok iyi, baba yurt dışı tur organizatörü olup yabancı dil anlama ve konuşma düzeyini orta olarak ifade etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak amacıyla, açık uçlu soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme insanların bakış açılarını, deneyim, duygu ve algılarını ortaya koymak amacıyla kullanılan güçlü bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2000). Görüşme formu için biri eğitim bilimleri ve yabancı dil eğitimi, diğeri çocuklarda dil gelişimi konularında uzman olan üç Çocuk Gelişimci akademisyenden, soruların çalışmanın amaçlarına uygun olup olmadığına yönelik görüş alınmış ve buna göre bazı kelime/anlam hataları düzeltilmiştir. Formda görüşmenin amacını açıklayan bir metin, çocuğun cinsiyeti ve

yaşı, görüşülen kişiyle ilgili bazı kişisel bilgileri edinmeye yönelik sorulardan sonra ebeveynlerin yabancı dil edinimi ve iki dillilik hakkındaki görüşleri, çocuklarını iki dilli olarak yetiştirme süreci ve bu süreçte yaşadıkları olumlu/olumsuz durumlar, sürecin değerlendirilmesi ve önerilerine ilişkin 13 soru yer almıştır.

Çalışma grubundaki bebeklerin gelişimlerinin normal seyredip etmediğini belirlemek için Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE) kullanılmıştır. Savaşır ve diğerleri (1994) tarafından geliştirilen envanter, 0-3 aydan başlayarak 48-72 ay dilimine kadar aylık periyotlarla dil gelişimi, zihinsel becerileri, küçük-kas gelişimi, büyük-kas gelişimi, sosyal gelişimi ve öz bakım becerilerinin tek tek incelenip gözlenerek puanlanmasına dayalı ve 154 maddelik bir ölçüm aracıdır. Yaşa göre bazı maddeler çocukla çalışılırken bazı maddeler annelere sorularak durumu "Evet", "Hayır" ve "Bilmiyorum" şeklinde yanıtlaması istenir. Her gelişim alanı için toplam puanlar hesaplanır ve değerlendirme formundaki ham puan profili tablosuna göre bebeklerin gelişim düzeyleri değerlendirilir. Bu değerlendirme aracının kullanılmasının nedeni, çocukla birebir görüşme gerektirmeden annelerin beyanlarına göre değerlendirme yapılmasına fırsat vermesidir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasından önce XXX Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 10.11.2021 tarih, 2021/10 toplantı 12 numaralı kararı ile etik kurul izni alınmıştır. Anne ve babalarla ayrı zaman dilimlerinde görüşülmüş, böylece dört farklı görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişilerin her birine bir kod verilmiştir. Örneğin; A-anne 1.bebek annesi, B-baba 2.bebek babasıdır. Görüşmeler yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Ses kaydı tutulan görüşmelerin yazılı dökümü yapılmış, görüşme metinleri betimsel olarak ortaya konmuş ve elde edilen veriler anlamlı bölümlere ayrılabilmesi veya karşılaştırılabilmesi için mantıklı şekilde organize edilerek sunulmuştur. Farklı sorulara benzer cevaplar verildiği durumlarda, yalnızca bir cevap dikkate alınmış, tek bir tema altında bir araya getirilerek yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu işlem A ve B için iki farklı araştırmacı tarafından yapıldıktan sonra üç araştırmacı tarafından yeniden gözden geçirilerek ve görüşme kayıtlarından doğrudan alıntılara yer verilerek geçerliğin sağlanması yoluna gidilmiştir.

Bebeklerin gelişim düzeyleri annelerle yapılan görüşmelerle AGTE puanlarına göre yapılmıştır. İlgili ölçek maddeleri annelere okunarak bebekleriyle ilgili durumu "Evet", "Hayır" ve "Bilmiyorum" şeklinde yanıtlamaları istenmiştir. Gelişim alanlarından alınan ham puanlar çizelge şeklinde belirtilmiş ve envanterin değerlendirme kriterine uygun olarak yorumlanmıştır.

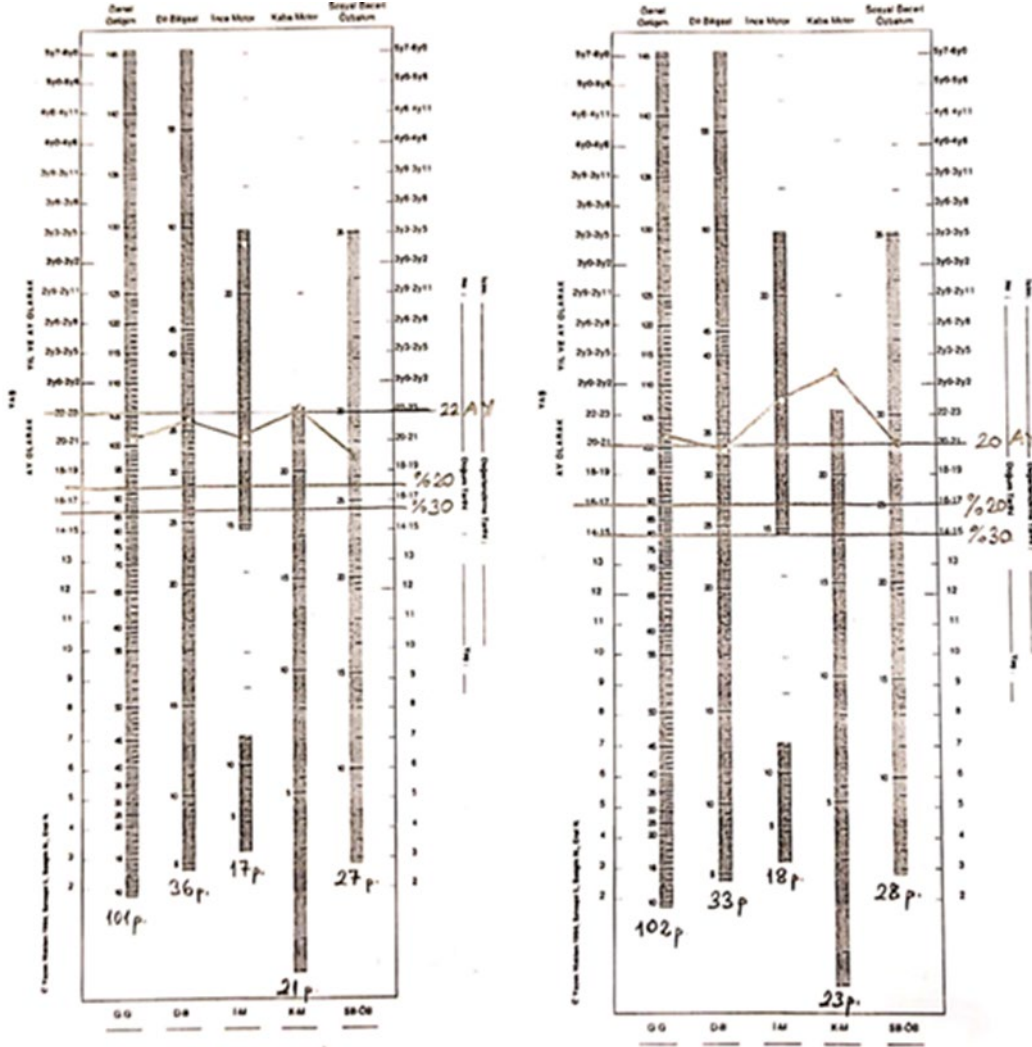
Bulgular

Bu başlık altında, çalışmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular verilerle tartışılmıştır. Her bir alt problem bir tema olarak ele alınmıştır.

Tema 1: Çocukların Gelişim Düzeyi

Bu tema başlığı altında ebeveynlerin, yapay iki dil edindirmeye çalıştıkları çocuklarının gelişimlerinin nasıl olduğu belirlenmiştir. A ve B'nin AGTE ile belirlenen gelişim özellikleri Şekil 1'de verilerle yorumlanmıştır.

Şekil 1 incelendiğinde, 22 aylık A'nın AGTE genel gelişim, dil gelişimi, ince motor gelişimi, sosyal gelişim ve öz bakım becerileri gelişiminin yaşının gerisinde olduğu; 20 aylık B'nin genel gelişim, ince ve kaba motor gelişimlerinin yaşının üzerinde olduğu görülmektedir. A'nın puanlarının takvim yaşı ile %20'lik dilim arasında bulunması genel gelişimi, dil gelişimi, ince motor gelişimi, sosyal gelişim ve öz bakım becerileri alanında gelişimsel gecikme olduğunu düşündürmektedir. B ise tipik gelişim özellikleri sergilemektedir. Çalışmaya konu olan dil gelişimi açısından karşılaştırılacak olursa A ve B'nin dil puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu söylenebilir.

Şekil 1. A ve B'nin AGTE genel gelişim ve alt testler puan grafikleri

Tema 2: Ebeveynlerin Yapay İki Dillilik Konusundaki Bilgileri

Bu tema başlığı altında, ebeveynlere çocukların yabancı dil edinimine ne zaman başlanması gerektiği ve nedeni sorulmuş, verilen cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: "Bence doğru olan, doğduğundan itibaren başlanması gerekir. Çünkü zaten kendi ortamlarında iki dilli yetişen çocuklar da doğduğu ortamda iki dile maruz kalıyorlar."

A-baba: "Çocuklarda yabancı dil edinimi doğuştan itibaren başlamalıdır. Çünkü çocuk çevresinde konuşulan dili, arkadaşlarından öğrendiği kelimeleri kullanmak ister. Onlarla oyun oynar, belli bir dili belli bir seviyeden sonra reddedebilir."

B-anne: "...Anne ya da babadan birisinin İngilizce dil seviyesi konuşabilecek durumda ise doğumdan itibaren bu eğitimin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Hatta anne ya da babanın bebek anne karındayken onunla İngilizce konuşmalar yapabileceğini düşünüyorum, kendim de bunu denedim. Çünkü farklı ülkelerde iki dillilik konusunda yapılan çalışmalarını inceledim ve olumlu yönlerinin olumsuz yönlerinden fazla olacağına karar verdim."

B-baba: "...Önce Türkçe öğrenirse İngilizce öğrenmesi zor olacaktı ve doğumdan itibaren İngilizce öğretimine başladık. Bence doğumdan itibaren öğretilmelidir. Çünkü İngilizce öğretiminin daha sonraya bırakılması öğrenmesini zorlaştıracaktır."

Anne ve babalar, çocukların doğumundan itibaren yabancı dil eğitiminin başlaması gerektiği görüşünde hemfikirlerdir. Diğer iki dilli yetişen çocukların doğdukları andan itibaren iki farklı dile maruz kaldıklarını (A-anne), belli bir zaman sonra çocuğun farklı bir dil edinmeyi reddedebileceğini (A-baba), eğitimin doğum öncesinde başlaması gerektiğini (B-anne) ve Türkçe öğrenirse İngilizce öğrenmesinin daha zor olacağı düşüncesiyle eğitimin doğum sonrası hemen başlaması gerektiğini (B-baba) neden olarak belirtmişlerdir.

Ebeveynlere iki dillilik hakkında neler bildikleri sorulmuş ve verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: İki dillilik “doğal ortamında anne ve babanın farklı iki dili konuşması üzerine çocuğun iki farklı dilde dili öğrenmesi” olarak tanımlanabilir. Fakat bizim durumumuzda bu şekilde değil. İkimizin de ana dili Türkçe olmasına rağmen çocuğumuza sonradan öğrendiğimiz dili öğretmeye çalışıyoruz. Çocuklar iki dilli büyüdükleri zaman geç konuşma sorunu yaşayabiliyorlar, biz böyle bir sorunla karşılaşmadık ama en çok karşılaşılan dezavantajı bu olabilir. Bir diğeri, çocuk eğer iki dillilikte bir dile daha fazla maruz kalıyorsa daha az maruz kaldığı dile iletişim kurması gerektiğinde anlamada ya da kendisini ifade etmede zorluk yaşayabiliyor. Fakat iki dil de tam anlamıyla edinildikten sonra, çocuk açısından büyük avantaj olduğunu düşünüyorum.

A-baba: İki dile düşündüğümüz için, bir dili sonradan öğrenmek, kendi ana dilimizde kurduğumuz cümleleri o dile çevirerek konuşmamızı sebep olacağından, konuşmayı yavaşlatacak ve bilinçaltında o dilini oturtmasını engelleyecektir. Bu hızı kazanabilmek için doğuştan itibaren İngilizce konuşmak gerekir diye düşünüyorum.

B-anne: İki dillilik, çift dilin konuştuğu toplumlarda daha yaygın bir durum. Mesela İspanyol geçmişi olan bir aile Amerika’da yaşıyor, evde İspanyolca konuşulurken çocuk toplumda İngilizce duyuyor ve öğreniyor. Farklı kültürlerden farklı dilleri konuşan kişiler evleniyorlar, birisi Fransızca konuşurken diğeri İngilizce konuşuyor. Aslında çift dilliliğin en sağlıklı oluşma ortamları da bunlar. Ancak son dönemlerde dünyanın küreselleşmesi dolayısıyla evde İngilizce konuşabilen ailelerin de buna yöneldiğini görüyoruz. Bu yöntemin olumsuz yönlerinden birisi, çocuğun ifade edici dil becerisinde gecikmeler yaşanabilmesi ve her iki dili de geç konuşmasıdır. Bu da çocukta agresiflik, ağlama krizleri ve duygularını tam ifade edememe problemlerine neden olabilir. Olumlu yönleri ise çocuğun bilişsel gelişimi daha iyi ve kelime hazinesi daha gelişmiş olacağından özgüveni artar.

B-baba: İki dilli olarak dil öğrenmek, normal dil öğreniminden daha zor. Çünkü aynı anda hem Türkçe hem İngilizce öğreniyor. Dolayısıyla çocuk kendini ifade ederken zorlanıyor. Kendisini anlatamadığı zaman çok sinirleniyor, kızıyor ve ağlıyor. Belki birçoğ şeyi vücut diliyle işaret ederek anlatıyor.

Ebeveynlerin cevapları incelendiğinde, iki dilliliğin anne ve baba iki farklı dili konuştuğunda çocuğun her iki dili de dili öğrenmesi (A-Anne); çift dilin konuşulduğu toplumlarda yaygın olan, çocuğun evde ve çevrede farklı dilleri duyup öğrenmesi veya ebeveynlerin her birinin farklı bir dil konuşmasına maruz kalması (B-anne) şeklinde annelerin doğru tanımlar yaptığı görülmektedir. Babalar ise daha çok farklı bir dil ediniminin avantaj ve dezavantajlarına vurgu yapmışlardır.

Tema 3: Ebeveynleri Çocukları İçin Yapay İki Dillilik Ortamı Oluşturmaya İten Sebepler

Bu tema başlığı altında, ebeveynlere kendilerinin yabancı dil edinimlerini etkileyen faktörler sorulmuş ve verilen cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Anadolu Öğretmen Lisesi çıkışlıyım. Bir sene hazırlık aldım, ardından dil bölümü seçtiğimi için iki sene boyunca dil eğitimi gördüm. Üniversitede İngilizce öğretmenliği okuduğum için dört sene İngilizce eğitimi aldım. Yurt dışına çıktım, İngiltere’de dil eğitimi almaları amacıyla lise öğrencilerini götürmek için üçer hafta süre ile 5 yıl boyunca bu işi yaptım.

A-baba: Lisede hazırlık sınıfı ve son iki sene dil sınıfında olmak, üniversitede İngilizce öğretmenliği bölümü okumak, yurt dışına yaptığımız seyahatler ve kültürel olarak takip ettiğimiz film müzik kitap gibi şeyler etkinlikler dil öğrenmede etkili oldu.

B-anne: İlkokul ve ortaokulda iyi İngilizce eğitimi veren bir okulda okudum. Lisede Anadolu lisesine gittim, iyi bir İngilizce eğitimi aldım. Lisede yabancı dil bölümünde okudum, lisansta İngilizce mütercim tercümanlık bölümünde okudum. Örgün eğitim dışında çok fazla yabancı yayın takip ediyordum, haftalık dergiler ve vizyona yeni giren filmler gibi. Lisans döneminde hem İngiliz hem de Amerikan edebiyatına yönelik çok fazla kitap okudum. Ayrıca lisans eğitimimin son iki yılında bir yabancı dil kursunda öğretmen olarak çalıştım.

B-baba: Lisedeki İngilizce öğretmenim çok katkı sağladı. Aynı zamanda lisede İngilizce hazırlık eğitimi almıştım. Daha sonra lisans eğitiminde yüzde yüz İngilizce olan bir bölümde okudum. Bitirdikten sonra da işim gereği sürekli İngilizce konuştuğumdan geliştirme fırsatım oldu.

Ebeveynlerin, öğrencilik yıllarında iyi bir İngilizce eğitim aldıkları ve İngilizceyi kullanmaları gereken işlerde çalıştıkları görülmektedir.

Ebeveynlere çocuklarına doğumdan itibaren yaşadıkları kültürün/kendi anadilleri dışında farklı bir dile/İngilizce ile yetiştirme fikrinin nasıl oluştuğu sorulmuş ve verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Eşim, bir çocuğun her iki dili çok iyi şekilde yönetebileceğini düşünüyordu. Model aldığımız bir aile yoktu, yapay ortamda iki dilli çocuk yetiştirme üzerine bazı siteler gördüm. Burada insanlar kendi tecrübelerini paylaşıyorlar ve çoğunlukla olumlu tecrübeler mevcut. Konuyla ilgili araştırma yaptık, okuduğumuz yabancı makalelerin çoğunda ebeveynler farklı dilleri konuşuyorlardı. Yani en azından bir ebeveyn o dili konuşuyordu, fakat iki dili de konuşmadan öğreten ebeveynler de vardı ve çoğu başarılı olduklarını söylüyorlardı. Kendi dil eğitimi tecrübemiz de bu kararı almada etkili oldu. Zira biz çok ilerleyen yaşlarda ikinci dili öğrenmiştik, fakat dil eğitiminin ve dil ediniminin en azından 11 yaşa kadar tamamlanması gerektiği veya başlaması gerektiği, ikinci dili edinme aşamalarını öğrenme aşamalarına benzer olması gerektiği gibi etkenler, bizi bu kararı almaya sevk etti.

A-baba: Bir arkadaşımın hocasının bunu yaptığını gördüm. Üniversitedeyken Almanya'da iki Türk ailenin, iki çocuğunun anne ve babalarıyla Türkçe konuştuklarını, fakat iki kardeşin kendi aralarında Almanca konuştuklarını gördüm, Almanca'ya daha hakimlerdi. Kızımın okulda anadilini zaten çok iyi kullanacağını, bu nedenle İngilizceyi daha okula başlamadan öğretebileceğimizi düşündüm. İngilizce öğretmeni bir yakınım, ailedeki bireylerden birinin İngilizce değerinin Türkçe konuşarak bunu yapabileceğini söyledi. Biz de başta şarkılar söyleyerek denedik. Baktık ki çocuk söylediğimiz şarkıları mırıldanıyor, ondan dönüt aldıkça devam ettik.

B-anne: Ben öğretmenlik yaptığım dönemde 4-14 yaş arası çocuklarla çalışmıştım. Bu yüzden çocuklara dil eğitiminin nasıl verileceği konusunda bilgi sahibiydim. Fakat kendi çocuğumda bunu uygulamayı çok düşünmüyordum. Eşim çocuğumuzu iki dilli olarak yetiştirmeyi çok istiyordu. Daha sonra anne Boşnak, baba Türk olan bir aileyle tanıştık. Kendi aralarında İngilizce konuşarak iletişim kuruyorlardı. Çocuklarının Boşnakça, Türkçe ve İngilizce'ye akıcı bir şekilde hâkim olduklarını gördük, tecrübelerini dinledik. Bizim de bunu yapabileceğimizi söyledi. Biz de araştırma yaptık ve böylece başladık. Lisans dönemindeki derslerden dil edinimi konusunu biliyordum, bunlara ek olarak hamileliğimde araştırmalar ve okumalar yaptım.

B-baba: Çocuğum olursa bu şekilde yetiştirmeyi çocuk doğmadan önce düşünüyordum. Ben dil öğrenim sürecinde çok zorluk yaşadım, aynı zorlukları çocuğumun da yaşamasını istemedim. Eşimin dil konusunda yetenekli olması da bunu düşünmeme sebep oldu.

Ebeveynlerin çocuklarını bebeklikten itibaren İngilizce konuşarak büyütme kararı vermelerinde, dil ediniminde kendi yaşadıkları güçlükler (A-anne, B-baba) ve dil ediniminde geç kaldıklarını düşünmeleri, çevrelerinde gördükleri iki dilli aileleri/çocukları görmelerinin (A-baba, B-anne) etkili olduğu görülmektedir.

Tema 4: Ebeveynlerin Çocuklarına Dil Edinme Süreciyle İlgili Deneyimleri

Bu tema başlığı altında, ebeveynlere çocuklarının dil edinimini sağlamak için yaptıkları hazırlıklar ve neler yaptıkları sorulmuş, verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Aslında doğal bir süreçti, çünkü eşimin bildiği ninnilerin çoğu İngilizce idi, A da bu ninnileri sevince söylemeye devam ettik. Bunu çok araştırıp da buna karar verip yapmış değiliz. Ama süreçte A'nın verdiği dönütler bizi de teşvik etti ve devam ettik. Bizim hazırladığımız materyalimiz yok. İzlediği televizyon kanallarını İngilizce olarak izliyor ya da biz eğer bir müzik açıyorsak İngilizce müzik açmayı tercih ediyoruz. İnternette seyrettiğimiz videoları Susam Sokağı, Cocomelon gibi kanalları İngilizce izletmeye çalışıyoruz, günlük konuşma ile paralel devam etsin diye.

A-baba: Çocuk kanallarındaki İngilizce programlar, bildiğim İngilizce çocuk şarkıları en çok kullandığımız materyaller. İkimizin de İngilizce bilmesi, olumlu etkiledi.

B-anne: Başlamadan önce bir uzmana danıştık ve bu konuda bilgi aldık. Dil edinimi sürecinde Türkçeyi nasıl konuşuyorsak İngilizceyi de aynı şekilde konuşarak edindirmeye çalıştık. Gün içerisinde konuşmalarımızı İngilizce yapmaya çalıştık. Çocuğam okuduğumuz kitapları Türkçe olsa bile İngilizceye çevirerek okuduk. Flash kartları (kaşon kartları) da İngilizceye çevirerek okuduk ve etraftaki her şeyi İngilizce olarak gösterdik. Babası Türkçe konuşurken ben de İngilizce konuşuyordum. Türkçe ve İngilizce yönergelerin her ikisini de anladığından emin olduktan sonra tamamen İngilizce konuşmaya başladık.

B-baba: Araştırmaları daha çok eşim yaptı ve benimle paylaştı. Önce anadilini öğrenmesi gerektiğini savunan yaklaşımlar da vardı aynı anda iki dili öğrenmesi gerektiğini söyleyen yaklaşımlar da. Araştırmaları kendi düşünce süzgecimizden geçirdik ve öyle karar verdik. Başlangıçtan itibaren İngilizce öğretiminin yapılması gerektiğine karar verdik. Önceleri yalnızca oyun oynarken konuşmaya başladık, daha sonra bunun yeterli olmayacağına karar vererek tam zamanlı öğretime geçtik. Anneanne, teyze ve yakın çevreden zaten Türkçe duyuyor düşüncesiyle biz tamamen İngilizce konuşmaya başladık. Herhangi bir materyal almadık, ancak elimizdeki Türkçe materyalleri İngilizce olarak okuduk. Çizgi filmlerde gün içindeki konuşmalardan daha fazla kelime kullanıldığı için onun dil gelişimine katkısının daha yüksek olduğunu düşünerek çizgi film izletiyoruz.

Ebeveynlerin bebekleri doğmadan konuşma dili olarak İngilizceyi kullanmaya karar verdikleri, başlangıçta küçük denemeler yaparak aldıkları geri dönütlere göre devam ettikleri, İngilizce öğretiminde özel bir materyal kullanmayıp doğal akış içerisinde bebekleriyle İngilizce konuşma, okuma ve çizgi film izletmeye tercih ettikleri görülmüştür.

Ebeveynlere çocukları doğduktan sonra İngilizce dil edinimi için gelişimsel destek sürecine nasıl başladıkları ve nasıl devam ettikleri sorulmuş, verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Pandemi yüzünden A doğduğundan itibaren ikimiz de evdeydik ve daha çok bizimle iletişim kurdu. Anne ve baba olarak hep İngilizce konuşmaya özen gösterdik, spontane olarak içimizden hangi dil geliyorsa ve ağırlıklı olarak İngilizce konuşarak devam ettik. En çok İngilizce kelimelerle Türkçeyi karıştırmamaya dikkat ettik. Yani İngilizce bir şeyi anlatırken içine Türkçe kelime katmadık. Süreçte insanları bilgilendiriyoruz ve eğer bir kelime dahi biliyorlarsa A ile iletişim kurmaları açısından (bu kesinlikle A'ya bir şey öğretmek değil) ve A'nın da sosyalleşmesi açısından İngilizce birkaç kelime paylaşmalarını istiyoruz...

A-baba: Anne ve baba dışında kimseden İngilizce konuşmasını beklemedik, ilave bir materyal ihtiyacı hissetmedik. Kürtçe konuşan ailelerin çocukları TV Türkçe olmasına rağmen aile içerisinde bunu rahatlıkla öğrenebiliyorlar. "Biz de bunu yaparız." diye düşündük. Normalde Türkçe yaptığımızı İngilizce yapmaya çalıştık, çocuk da bir şeyler kapmaya ve olumlu geri dönüt vermeye başladı.

B-anne: Bu yönteme başlamadan önce çevremize bilgi verdik, ancak yöntemi doğru şekilde uygulayabileceklerini düşünmediğimiz için onlardan herhangi bir beklentimiz olmadı. Hatta çevremizdeki kişiler (anneanne, teyze) çocukla İngilizce konuşmaya çalıştıklarında, çocuk yanlış şekilde duyup öğrenmesin diye biz onlara Türkçe konuşmalarının daha iyi olacağını ifade ettik. Pandemi olmasaydı kendimiz gibi olan aileler bulup çevre oluşturabilirdik çocuğumuza. Günde ortalama 15-20 dakika İngilizce çizgi film izletiyoruz ve sürekli izletip duymasını sağlıyoruz.

B-baba: Çevreden herhangi bir beklenti içerisine girmedik. Zaten pandemi süreci olduğu için kimseyle görüşemedik. Sadece çocuğumuzla çekinmeden konuşmaya çalıştık. Dışarıda "Acaba hava mı atıyorlar?" diye düşünülür diye çekinmeden çocuğumuzla her ortamda İngilizce konuşmaya çalışıyoruz.

Ebeveynlerin pandemi sürecinde evde kalıp çocuklarıyla birlikte oldukları ve tamamen İngilizce iletişim kurdukları görülmektedir. Çocuğun sosyalleşme açısından A'nın çevresindeki kişilerden İngilizce konuşması istenmesine rağmen (A-anne) B'nin yakın çevresindeki kişilerden Türkçe konuşmaları (B-anne) istenmiştir. Genel olarak aileler, günlük yaşamda İngilizceye maruz bırakma yolunu tercih etmişlerdir.

Ebeveynlere çocuklarının Türkçeye ne düzeyde ve nasıl maruz kaldığı sorulmuş ve verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Biz bazen A ile Türkçe konuşuyoruz yani hep İngilizce konuşmuyoruz. Bakıcısı ve anneanesi Türkçe konuşuyor. Türkçe kanalları izlemesini de çok kısıtlamıyoruz. Biz bir haber kanalı açıtsak, A ortamda diye değiştirmiyoruz. Doğal ortamımız Türkçe, bu sebeple engellemiyoruz ve engellemeyiz de zaten...

A-baba: A, bizim dışımızdaki herkesle Türkçe konuşuyor. Sadece televizyon İngilizce. Buna bir müdahalemiz olmadı. Bakıcı da "Fış Fış Kayıkçı" gibi Türkçe şarkı ve tekerlemeler falan söylüyor. Arkadaşlarından bazı Türkçe kelimeler öğreniyor. Bunları engellemeye çalışırsak, İngilizceye karşı bir olumsuz tavır takınır diye bir şey yapmıyoruz. İngilizce konuşmaya zorlamış olmak istemiyoruz.

B-anne: Gün içinde ağırlıklı olarak Türkçeye maruz kalıyor. Çünkü dışarıda hep Türkçe konuşuluyor ve evde konuşulan İngilizce oranı az kalıyor. Biz de aile içindeyken akrabalarla filan otururken mecburen Türkçe konuşuyoruz ve bu süreçlerde çocuğumuz hep Türkçeye maruz kalıyor. İngilizceye baş başa kaldığımızda ya da çocuğumla dışarıda tek gezerken maruz kalıyor.

B-baba: Bunun düzeyini saptamak çok kolay değil. Ancak evde çocuğumuzla hem Türkçe hem İngilizce konuşuyoruz. Çocuğumla konuşurken İngilizce ağırlıklı olmasına dikkat ediyorum. Ama bazen İngilizce olarak ifade edemeyeceğim bir durum olduğunda Türkçe konuşuyorum.

Ebeveynlerin çocuklarıyla zaman zaman Türkçe konuştukları, çevredeki bireylerle etkileşimlerde çocuk Türkçeye maruz kalırken aile olarak bir arada olduklarında yalnızca İngilizce konuşulduğu görülmektedir.

Tema 5: Ebeveynlerin Dil Edindirme Sürecinde Karşılaştıkları Olumlu/Olumsuz Yönler

Bu tema başlığı altında, ebeveynlere çocuklarına ana dilleri dışında bir dil edindirmeye yönelik süreçte karşılaştıkları güçlükler olup olmadığı ve varsa neler olduğu sorulmuş, verilen cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Kendi açımızdan çok büyük zorluklar yaşamasak da karşılaştığımız zorluklar oldu. Mesela markette ya da dışarıdayken çekiniyoruz, yani Türk'üz sonuçta ve Türkçe konuşuruz ve çocuğumuza dönüp "Come here A" demek psikolojik olarak bir ağırlık veriyor. Üzerimizde hissettiğimiz bir sosyal baskı var. A da bazen ilgisini kaybedebiliyor veya anlaşılmadığını düşündüğü için ortamdaki kendini çekmeye başlıyor. Yaşlılarıyla sözler çok paylaşımı olmadığı için, yani farklılığın ne olduğunu bilmediği için oynuyor. Ama daha büyük çocuklara anlatıp anlatıp da anlaşılmadığı zaman bazen sinirleniyor veya ortamdaki kendini çekiyor, bizi istiyor yanında.

A-baba: Her kelimeyi ifade edemediğimizi fark ettik. Çünkü sınıfta kullandığımız dilde baharatlar, çocuk tekerlemeleri veya hikâye kitaplarındaki bazı ifadeleri (mesela hayvan sesleri gibi şeyleri) kullanmıyoruz. Bazı şeyleri çocuğa anlatmak istediğimde doğru kelimeyi bulamıyorum, sözlükten bakıp o kelimeyi kullanmaya çalışıyorum. Yani anne-baba olarak bizim dil gelişimimize de olumlu etkisi oldu. Başka bir yere çocuğu oynatmaya götürdüğümüzde, diğer arkadaşları İngilizce bilmediği için çocuk iletişim kuramıyor ve yanında istiyor. Oyun abları veya anneanesi söylediklerini anlamayınca ya da kendisi anlamadığında sinirleniyor.

B-anne: Ben konuşmaktan çekiniyordum, çünkü yapay bir iletişim kuruyor gibi hissediyordum. Ama süre geçtikçe çocuğumla İngilizce konuşurken daha doğal bir şekilde iletişim kurmaya başladığımı hissettim. Yani İngilizceyi kendi doğal dilim gibi kullanmaya başladım. Çocuğumun 22 kelime toplam (İngilizce-Türkçe) ifade ediyor olması dolayısıyla kelime sayısının az olabileceğini düşünüyorum. Belki telaffuzda eksiklik ya da hatalar olursa çocuğumun ileride okul öncesi dönemde akran zorbalığına maruz kalabileceğini düşünüyorum. Yakınlarımızdan zaman zaman "geç konuşur, kafası karışır" gibi olumsuz dönütler aldığımız oluyor.

B-baba: Dışarıda çocuk bana İngilizce bir şey söylediğinde ben İngilizce konuşmaya çekiniyorum. Yakın çevremde bu sıkıntı olmuyor, ama yabancı çevrede insanların hakkımızda farklı düşünebileceği endişesiyle İngilizce değil Türkçe cevap veriyorum. Eşim o konuyu aştı, ama ben hala o konuda kaygılanıyorum.

Ebeveynlerin karşılaştıkları güçlük olarak daha çok çevreden sosyal bir baskı hissettikleri ve özellikle başkalarının yanında çocuklarıyla İngilizce konuşmaktan çekindikleri, çocuğun ise akranlarıyla etkileşimde

kendini ifade edememekten öfke duyduğu görülmüştür.

Ebeveynlere çocuklarının anadili dışında bir dil edinimine yönelik süreçte, hedeflerini gerçekleştirip gerçekleştiremedikleri ve nedenleri sorulmuş, verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Bence beklediğimiz kadarını gerçekleştirdik. Aslında biz bu kadar kelimeyi ulaşabileceğimizi hiç düşünmüyorduk, tahminimizden daha fazlasını söylüyor. Televizyonun dil gelişiminde çok olumlu etkisini gördük. Bizim öğretmediğimiz ve bildiğini düşünmediğimiz kelimeleri söylediği oluyor, televizyondan duyduğu için.

A-baba: Benim 1,5-2 yaşına kadar yaklaşık 100 kelime öğretme hedefim vardı. Düşündüğümde fazla öğrendiğini, hatta kendi başına bazı şeyleri üzerine koyduğunu gördüm. Zaten çocuğun öğrenmesi bizi motive etti ve devam ettik. Söylediğimiz İngilizce kelimeleri tekrar ettiğini gördükçe biz de devam etmeye karar verdik.

B-anne: Hedefimiz, biz konuştuğumuzda anlamasıydı ve şu an biz konuşunca anlıyor. Hatta bazen Türkçe anlamayıp İngilizce anladığı durumlar oluyor. Büyük oranda hedeflerimizi gerçekleştirdiğimizi düşünüyorum.

B-baba: Şu an için istediğimiz şeyleri gerçekleştirebildiğimizi düşünüyorum. Şu an başlangıç seviyesindeyiz. Ama "ağzın nerede, burnun nerede?" diye İngilizce olarak sorduğum zaman bana sorduklarını gösteriyor olması nedeniyle hedeflediğimiz durumlara ulaşmaya başladığımızı düşünüyorum.

Ebeveynlerin, çocuklarıyla ilgili dil edinimi konusundaki hedeflere ulaştıkları görülmektedir.

Ebeveynlere konuyla ilgili olarak çevreden ne tür geri bildirimler aldıkları sorulmuş ve verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Annem bizim baskı ile başka bir dili öğrettiğimizi düşünüyor ve A'nın diğer çocukların yanında kendini Türkçe ifade edemediği veya diğerleri onu anlamadığı zaman yetersiz görüldüğünü düşündüğü için ona çok acıyor. Bazı insanlar olumlu gözle bakıp "Ha evet, çocukluktan veya bebeklikten daha bilmeden dili halletmiş olacak" diyorlar; ama bazı insanlar A'nın her iki dilinin özellikle de ana dili Türkçe'nin oturmuyacağını, okul döneminde sorun yaşayacağını söylüyor.

A-baba: Yaptığımız araştırmalarda çocuğun konuşmasının gecikebileceğini gördük. Çevremdekilerden genel olarak olumlu dönüşler almadım. Önce kendi dilini öğrenmesi gerektiğini savunan çok arkadaşım var. Ancak üst komşunun kızı İngilizce öğrenmeye çalışıyor ve kızıyla pratik yapmak için bize daha fazla gelmeye başladı. Onlar ailecek bizi desteklediler ve kızlarını arada gönderebileceklerini söylediler.

B-anne: Çocuğumuz İngilizce yönergeleri yerine getirdiğinde, çevremizdeki insanlar çok şaşırıyor ve olumlu tepkiler verip bu durumu destekleyici davranıyorlar. Olumlu tepki verenlerin sayısı daha fazla. Olumsuz tepkiler ise genelde "konuşamaz, geç konuşur ya da Türkçeyi düzgün konuşamaz." şeklinde.

B-baba: Olumsuz yorum duymadım, hep olumlu duyuyorum. Mesela Türkçe "gel" dediğim zaman beni anlamadı, İngilizce olarak bu yönergeyi söylediğimde hemen anladı ve geldi. Bu durum yakın akrabalar yanında gerçekleşince çocuğumuzun İngilizce anlamasından dolayı mutlu oluyor, seviniyorlar.

Ebeveynlerin çocukların dil edinimiyle ilgili olumlu ve olumsuz geri bildirimler aldıkları görülmektedir. Çocuk kendini ifade edemediği için üzülme ve ana dilini tam öğrenemeyeceğinden duyulan endişe, olumsuz bakış açısını ifade etmektedir. Çocuğun küçük yaştan itibaren yabancı bir dil öğrenmiş olmasından mutlu olma ve bu durumu onaylama, olumlu bakış açısı ifade edilmektedir.

Tema 6: Ebeveynlerin İki Dillilik Konusunda Çocuklarıyla İlgili Gelecek Planları

Bu tema başlığı altında, ebeveynlere çocuklarını kendi ana dilleri/içinde buldukları toplumun dili dışındaki dile maruz bırakma uygulamasına, ne zamana kadar ve nasıl devam etmeyi düşündükleri sorulmuş, verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Biz muhtemelen A'nın tam olarak bilinçlenmesine, yani neden yaptığımızı anlayıp o dili tam olarak konuştuğunu anlayana kadar devam ederiz. Ama okula gidip de diğer çocuklarla konuşmaya başlayınca ne tür tepkiyle karşılaşacağımızı ne yaşayacağımızı bilmiyoruz. Şu andaki niyetimiz okul döneminde de yani yaklaşık 10-12 yaşına kadar bu şekilde devam etmek ve iletişimimizi İngilizce kurmak.

A-baba: İki yaşından sonra çocuğun reddetmeye başlayacağını düşünüyoruz. Annesi bir oyun ablası ile haftanın iki günü İngilizce konuşmasının İngilizce öğrenmesini olumlu etki edeceğini, sanki sadece evde konuşulan bir dil değilmiş gibi görmemesini sağlayacağını düşünüyoruz. İngilizce konuşan bir oyun ablasıyla okula gidene kadar devam etmeyi, hatta sonra da devam etmeyi planlıyoruz. 10-12 yaşına kadar bir oyun ablasıyla haftada iki gün İngilizce pratiği yapmasını ben de destekliyorum.

B-anne: O bizimle konuşmak istediği sürece buna devam edebiliriz. İlerisine dair bir planlama yapmadığımızı fark ettim, şu anda bu soru. Ama Türkiye'de yaşayan yabancıların oluşturduğu EXPAD grupları var, iki dilli çocukların oldukları ve İngilizce konuşulan gruplar. Örgün eğitimden çok bu gruplara gitmesi için yönlendireceğim. Maddi durumumuza göre yabancı dille eğitim veren okullara

gönderebiliriz. Belki de başaramayıp bırakırız, deneyimlerimize göre ilerleriz.

B-baba: Eğer dilini oturtursa bu sürekli olarak devam eder. Dil devam eden bir süreç. Zaten her yaşın kelime düzeyi farklı olduğu için bu durumun eğitim hayatı boyunca devam etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ebeveynlerin çocuklarıyla İngilizce konuşmaya dil edinimi tamamlanana kadar veya çocuk devam etmek istediği sürece devam etmeyi planladıkları, örgün eğitim dışında sosyal medya gruplarıyla etkileşimde bulunmayı sağlama ve yabancı dil eğitimi veren okullara gönderme gibi planları olduğu görülmektedir.

Ebeveynlere çocuklarının iki dilli olarak yetişmesinin gelecekte ne gibi faydalar sağlayacağı sorulmuş, verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Biz bunu herhangi bir akademik amaçla veya iş imkânı olarak mı düşündük, bilmiyorum. Ama eğer ileride yurt dışında çalışmak veya yaşamak isterse en azından önünde dil engeli olmasın istedik. Türkiye’de bir akademik başarı yerine gidebildiği anda Avrupa’ya gitsin istedik, yani ya okumak için ya çalışmak için.

A-baba: Çocukların en fazla zorlandığı iki ders Matematik ve İngilizce. Biz okula başlamadan İngilizceyi bir miktar halledip daha sonra sadece matematikle boğuşmayı tercih ettik. İleride üniversiteyi başka bir ülkede okuması ihtimali yüksek. O olmasa bile yurtdışıma çıkmak, başka ülkelere gitmek-gelmek günümüzde daha kolay. Dolayısıyla her türlü dile ihtiyaç duyacağımı biliyoruz.

B-anne: İki dilli olması özgüvenini artıracığından birçok yerde onu öne geçirecektir. Yurtdışıma çıktığımda yeni insanlar, yeni kültürler tanıdığımda daha açık bir çocuk olacağıma ve insanlara karşı önyargısızım daha az olacağıma inanıyorum. İş başvurularında İngilizce konuşabiliyor olması, onu yaşlılarından öne geçirecektir. Ayrıca yaşlıları dil öğrenmek için zaman harcarken bizim çocuğumuzun kendini geliştirecek farklı aktivitelere zamanı olacaktır.

B-baba: İki dil bilen insanların yeni bir dili öğrenme kapasitesi yüksek oluyor, bu yüzden başka diller edinmesinin kolay olacağını düşünüyorum. Başkalarının dil öğrenmek için harcadığı zaman diliminde, o kendini başka konularda geliştirmek için vakit ayırabilir. Sonradan dil öğrenen kişiler dili derinlemesine öğrenemiyor, bu nedenle doğuştan İngilizce bilen biri olarak, iş bulmada daha avantajlı olacaktır. Bunun özgüven getireceğini ve derslerinde daha başarılı olacağını düşünüyorum.

Ebeveynler çocuklarının yabancı dil ediniminin onu akademik başarı, iş edinme, özgüven gelişimi ve başka dilleri öğrenmesinde, gelecekte yabancı bir ülkeye gitmesinde kolaylaştırıcı olacağı görüşündedirler.

Ebeveynlere ikinci bir çocukları olduğunda aynı yöntemi kullanmayı düşünüp düşünmedikleri ve nedeni sorulmuş, verdikleri cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Bir çocuğumuz daha olsa, aynı yöntemi kullanmayı düşünürüz. İkinci çocukta muhtemelen daha kolay olacaktır. Dil bilen ablasıyla da iki dilli iletişim kurabileceği için bizim işimiz de daha kolaylaşacaktır diye düşünüyorum.

A-baba: Bir çocuğum olursa aynı yöntemi daha rahat kullanırım, çünkü evde İngilizce konuşabilen bir kardeşi daha olur. Sürecin düşündüğümde daha kolay olduğunu gördüm, bu da beni bir sonrakinde tekrar etmeye yönlendirir.

B-anne: Başarırsak düşünürüz, başaramazsak da sadece dil edinimini destekleriz. Çünkü ailede dil konuşan kişi sayısı artacak. Böylece daha kolay olacak diye düşünüyorum.

B-baba: Evet düşünürüm. Onun da bu saydığım faydaları elde etmesini istediğim için ona da aynı yöntemi uygulayım.

Ebeveynlerin, ikinci bir çocukları olduğunda da aynı şekilde bir uygulamaya devam etmeyi ve bunun daha kolay olacağını düşündükleri görülmektedir.

Tema 7: Ebeveynlerin, Benzer Bir Uygulama Yapacak Ebeveynlere Yönelik Önerileri

Bu tema başlığı altında, ebeveynlere çocuklarına yabancı dil edinimi planlayan ailelere önerileri sorulmuş, verilen cevaplar aşağıda sunulmuştur:

A-anne: Olabildiğince İngilizce konuşsunlar. Çocuğu maruz bırakabildikleri kadar İngilizceye maruz bıraksınlar ve mümkünse ortamlarına dışarıdan insanları da çağırarak uyum sağlamasını kolaylaştırmaya çalışsınlar. Çocuk dışarıdan ne kadar fazla uyaran alırsa o kadar fazla öğreniyor.

A-baba: Onların dışında İngilizce konuşan birini bulmaları, İngilizce televizyon izlemeleri ve bazı oyunları İngilizce oynamalarını, çocuk şarkılarını İngilizce dinletmelerini, çocuğu İngilizce konuşmaya zorlamamalarını ve Türkçeyi yasaklamamalarını tavsiye ederim.

B-anne: Önce nasıl yapacaklarına dair bir yol haritası çıkarmaları lazım. Karar vermek yetmiyor, yöntemi araştırmalı ve insanların tecrübelerinden yararlanmalılar. Çocuğa bir konu öğretilirken planlı şekilde, tıpkı ana dilindeki gibi hayatın içerisinde doğal bir süreç olarak aktarmalarını, çocuklarına baskı yapmamalarını tavsiye ederim. Hem kendilerinin hem de çocuklarının eğlenecekleri bir süreç olarak düşünmeleri gerekiyor. İngilizce dil biliyorlarsa bunu mutlaka öğretmeliler. Çünkü bunu onlara borçlular bence.

B-baba: Konuşmaktan çekinmesinler, başkalarının ne düşündüğünü umursamasınlar. Çocuk İngilizceye maruz kalabildiği kadar

maruz kalmalı, Türkçeyi zaten her yerde duyuyor ve maruz kalıyor. Oyun oynarken, bakım verirken her zaman İngilizce konuşmaya dikkat etsinler. İngilizce dil edinimi gerçekleştikten sonra da çocuğun yanında Türkçeye ağırlık vererek iki dili aynı anda öğretmeye devam etmelidir.

Ebeveynlerin çocuklarına yabancı dil edindirmeyi düşünen diğer ebeveynlere çocuklarını olabildiğince İngilizceye maruz bırakmalarını, başkalarının düşüncelerini önemsemeyip planlı bir şekilde hareket etmelerini ve başkalarının deneyimlerinden yararlanmalarını, çocuğun İngilizce edinimi gerçekleştikten sonra Türkçeyi de kullanarak iki dili aynı anda öğretmelerini önerdikleri görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, bebeklikten itibaren çocuklarını doğal, eş zamanlı ve yerli olmayan iki dilliliğe maruz bırakan ebeveynlerin, neden bu yolu tercih ettikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıda verilerek tartışılmıştır.

Bebeklerin gelişim özelliklerinin belirlenmesi amacıyla kullanılan AGTE sonuçlarına göre A'nın bir miktar gelişimsel gecikmesi olduğu, B'nin ise tipik gelişim gösterdiği; A ve B'nin dil puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmüştür. Her çocuğun gelişimi kendine özeldir ve gelişim kalıtsal faktörler yanında aile ve kültürel özellikler gibi çevresel faktörlerden etkilenmektedir (Tunçeli & Zembat, 2017). Bloom ve diğerleri (2014) iki dilli çocukların bilişsel ve dil gelişimine ket vurmadığını, hatta farklı görev taleplerinin işlenmesini düzenleyen merkezi yönetici kontrol sistemini olumlu yönde etkilediğini belirlemişlerdir.

İki dillilik üzerine yapılan çalışmalar, iki dilli çocukların sosyal uyum becerilerini edinmesinin daha kolay gerçekleştiğini göstermektedir (Demirel, 2019; Dong & Li, 2015; Yağmur & Jacobs, 2015; Yağmur & van de Vijver, 2012). Çocukların gelişimsel özelliklerinin belirlenmesi, onların sağlık, bakım ve eğitim gereksinimlerinin uygun şekilde karşılanarak erken dönemde ve doğru yönlendirilmesine katkı sunacaktır. Çocukları tanıma ve değerlendirmenin çok yönlü olarak yapılmasıyla gelişimsel sorunların olup olmadığı daha güvenilir olarak belirlenebilir (Özyürek & Çetinkaya, 2021). AGTE sonuçlarıyla, mevcut çalışmada değerlendirilen bebeklerin de iki dilli olmalarının gelişimsel olarak dikkate değer bir gecikmelerinin olmadığı görülmüştür.

Çalışmada, her iki bebeğin de ebeveynleri, ikinci dil ediniminde başlama zamanının doğumdan itibaren olması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Birçok dilbilimsel yaklaşım da ikinci dil ediniminin olabildiğince erken başlaması gerektiğini savunmaktadır. Krashen (1973) yabancı dili erken edinen çocukların, o dili anlamada ve konuşmada daha geç edinenlere göre daha başarılı olduklarını belirtmiştir. Asher ve Garnica (1969), çocukların edindikleri dilin ses bilgisine daha çok hâkim olup o dili aksan sorunu yaşamadan konuşabileceklerini; Pearson (2008) ve Baker (2011), bebeklerin ve küçük çocukların, yeterli girdi sağlandığı takdirde ikinci bir dili neredeyse hiç çaba harcamadan edinebileceklerini savunmuştur. Alan yazında ikinci dil ediniminin doğumdan itibaren ya da olabildiğince erken yaşta edinilmesi yaklaşımının ebeveynler tarafından desteklendiği çalışmalar mevcuttur (Banko ve diğerleri, 2020; García-Armayor, 2019; Güven, 2021). Çalışma grubundaki ebeveynlerin eğitim ve iş yaşantıları yanında, konuyla ilgili farkındalıklarının İngilizcenin erken yaşlarda edinilmesinin daha kolay ve kalıcı olacağı görüşlerini pekiştirdiği düşünülebilir.

Çalışmada genel olarak anneler, iki dillilikle ilgili doğruya yakın tanımlamalar yapmışlardır. Babalar ise daha çok farklı bir dil ediniminin avantaj ve dezavantajlarına vurgu yapmışlardır. İki dilliliğin tam bir tanımı olmamakla birlikte, farklı özellikler ve bağlamlar içinde sınıflandırma yapmanın daha doğru olacağı düşünülmektedir (Grosjean, 2008). Bu çalışma kapsamında, formal bir eğitim dışında, hedeflenen dili günlük yaşantı yolu ile edinme açısından "doğal (edinilmiş) iki dillik", yaşanan ülke ya da toplumun konuştuğu dil dışında, ebeveynlerin tercih ettiği başka bir dili evde konuşması bakımından "yerli olmayan iki dillilik" ve üç yaşından önce edinilmiş dil açısından ise "eşzamanlı iki dillilik" tanımları tercih edilmiştir. Çocuklarını iki dilli yetiştirmek isteyen ebeveynlerin, konuyla ilgili bilimsel kaynaklardan ve aynı uygulamayı yapan diğer ebeveynlerden bilgi edinmeleri, süreçte karşılaşılabilecekleri olumlu ve olumsuz durumlara hazır olma açısından önem arz etmektedir.

Çalışma grubundaki ebeveynlerin örgün eğitimde iyi bir İngilizce eğitim aldıkları, üniversitede

İngilizce eğitim veren bölümlerde okudukları ve İngilizce eğitimine yönelik işlerde çalıştıkları belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarını bebeklikten itibaren İngilizce konuşarak büyütme kararı vermelerinde, iki dilli aileleri görebilen olumlu izlenim edinmeleri, eğitim hayatlarında dil edinimi konusunda yaşadıkları güçlükler, eğitimci olarak öğrencilerin İngilizce öğrenmekte zorluk yaşadıklarını gözlemlenmeleri etkili olmuştur. Ülkemizde 2013 yılında İngilizce dersleri, ikinci sınıftan itibaren zorunlu hale gelmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013). Devlet okullarında okul öncesi dönemde İngilizce öğretimi bulunmamaktadır. İlkokullarda İngilizce eğitiminde ise istenilen düzeyde başarıya ulaşıldığı söylenemez (Education First English Proficiency, [EF-EPI], 2018). Örneğin, 112 ülkenin katılımıyla EF tarafından yapılan araştırmada Türkiye, 2021 yılı verilerine göre 112 ülke arasında 70. sırada ve “düşük seviye” kategorisinde bulunmaktadır (EF-EPI, 2022). Formal eğitim sürecinde dil eğitimine geç başlanması ve okulda dil eğitiminin yeterli olmayabileceği veya çocuklarının zorlanabileceği düşüncesi, ebeveynlerin doğumdan itibaren çocuklarını İngilizceye maruz bırakmalarında etkili olmuş olabilir.

Çalışmada ebeveynler bebekleri doğmadan konuşma dili olarak İngilizceyi kullanmaya karar verdiklerini, başlangıçta küçük denemeler yaparak aldıkları geri dönüte göre devam ettiklerini, İngilizce öğretiminde özel bir materyal kullanmayıp doğal akış içerisinde bebekleriyle İngilizce konuşma, okuma ve çizgi film izletmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. García-Armayor (2019) anne babası İspanyol olan ve İspanya’da yaşayıp, doğduğundan itibaren babası tarafından sadece İngilizce iletişim kurulan 3 yaşındaki bir çocuk ve ailesi ile yaptığı araştırmada benzer bulgular elde etmiştir. Ebeveynler, çocukları doğmadan önce babasının İngilizce iletişim kurmasına karar vermişlerdir. Ayrıca bu süreçte evdeki telefon, TV, tablet gibi elektronik aletler İngilizceye ayarlanmış, TV’de İngilizce çizgi filmler seyredilmiş ve İngilizce kitaplar okunmuştur. Scott ve Ytreberg (1992) de erken çocukluk döneminde dil öğretiminde oyuncak, kukla, renkli görseller, hikâye kitapları, şarkı ve tekerleme kullanımının etkili yöntemlerden olduğunu belirtmişlerdir. Yağlı (2022), çalışmasında yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin dinleme, anlama ve konuşma becerilerine katkı sağlayacağını ileri sürmüştür. “Zou” çizgi filmini incelediği çalışmada, çizgi filmin çocuklara yabancı dil öğretiminde eğitici bir materyal olarak kullanılmasının katkı sağlayacağını belirtmiştir. Çizgi filmlerin kolay ulaşılabilir, ilgi çekici ve eğlendirici özelliklerinin yanında yaşayan dilin algılanmasında yardımcı materyal rolüyle didaktik yöntemlere göre daha etkili olabileceği de vurgulanmıştır. Her ailenin ve bireyin kendine has özellikleri ve farklılıkları göz önünde bulundurulduğunda, iki dilli çocuk yetiştirme pratiklerinin tamamen birbirinin aynı olması beklenemez. Ancak, genel olarak benimsenen yaklaşımların büyük ölçüde benzer olduğu söylenebilir.

Bu düzenlemeyle ebeveynler çocuklarıyla bazen Türkçe konuştuklarını, bu etkileşimlerde çocuğun Türkçeye maruz kaldığını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin pandemi sürecinde evde kalarak çocuklarıyla uzun süreli birlikte olmaları ve çevredeki kişilerle kısıtlı görüşmelerinin süreci kontrol etmelerinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca çevreyle etkileşim arttıkça ve aileyle olan birliktelik süresi azaldıkça çocuğun daha fazla Türkçe ve daha az İngilizceye maruz kaldığı söylenebilir. García-Armayor (2019) yaptığı çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Babasıyla sürekli İngilizce iletişim halinde olan çocuğun, kreşe başlamasıyla İngilizceye maruz kalması azalmış, yaşadığı yerin ana dili olan İspanyolcaya maruz kalma zamanı ve yoğunluğu artmıştır. Bebeklik döneminde doğal, eşzamanlı ve yerli olmayan iki dillilik uygulamalarında, yaşın büyümesi, çocuğun okul öncesi eğitime başlaması ve sosyalliğinin artmasıyla birlikte yerli olmayan ikinci dile maruz kalma oranının düşeceği söylenebilir.

Çalışmada ebeveynler, çocuklarının dil edinimi konusundaki hedeflerine ulaştıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynler çocuklarıyla İngilizce konuşma konusunda çevreden sosyal bir baskı hissettiklerini ve başkalarının yanında çocuklarıyla İngilizce konuşmaktan çekindiklerini, çocuğun ise akranlarıyla etkileşimde kendini ifade edememekten öfke duyduğunu belirtmişlerdir. Yakın çevrelerindeki bireylerin çocuk kendini ifade edemediği için üzüldüğü ve ana dilini tam öğrenemeyeceğinden endişe duydukları, fakat çoğunlukla küçük yaştan itibaren yabancı bir dil öğrenmeyi onayladıkları görülmüştür. Alan yazında, iki dilliliğin, her iki dilin ayrı ayrı gelişiminde bazı sorunlara neden olabileceğini gösteren çalışmalar olmakla birlikte (Akoğlu & Yağmur, 2016; Şengül & Yokuş, 2021); iki dili aynı anda öğrenmenin her iki dili edinmede engel teşkil etmediği sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur (García-Armayor, 2019; Kalashnikova ve diğerleri, 2021;

Özpolat & Sağlam, 2020). Buna ek olarak, iki dilli çocuk yetiştirmeye yönelik çevreden olumlu (Karhu, 2018) ve olumsuz (Güven, 2021) geri dönütler alınan çalışmalar mevcuttur. Çalışma grubundaki ebeveynlerin ana dillerinin Türkçe olmasına rağmen çocuklarıyla İngilizce konuşması, doğal olmadığı düşünülerek çevredeki kişiler tarafından olumsuz karşılanmasına neden olurken iki dili edinmenin sağlayacağı avantajları bilinmesi durumunda olumlu dönütlere neden olmuş olabilir.

Ebeveynlerin ikinci bir çocukları olduğunda da doğal, eşzamanlı ve yerli olmayan iki dillilik uygulamalarına devam etme görüşünde olduğu belirlenmiştir. Evde bu dili konuşan kişi sayısının artacağını ve kardeşlerin bu süreci olumlu etkileyebileceğini düşünmektedirler. Alan yazında bu görüşü destekleyen çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Bridges ve Hoff (2014) yaptıkları iki ayrı çalışmada, büyük kardeşlerin, iki dilli evlerde büyüyen Amerika doğumlu Latin küçük çocukların dile maruz kalma ve dil gelişimi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Her iki araştırmanın sonucunda, büyük kardeşlerin kardeşleri ile konuşurken diğer aile üyelerine göre İngilizceyi daha fazla kullandığını ve büyük kardeşleri olan çocukların İngilizce dil gelişiminde daha ileri düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna göre kardeş etkileşimlerinin, çocukların dil edinimi sürecini olumlu etkileyeceği söylenebilir.

Çalışmada ebeveynler doğal, eşzamanlı ve yerli olmayan iki dillilik uygulamasına dil edinimi tamamlanana kadar veya çocuk istediği sürece devam etmeyi planladıklarını, örgün eğitimde yabancı dil ağırlıklı okula göndermeyi ve sosyal medya grupları ve sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla yabancı dil edinimini geliştirmek istediklerini belirtmişlerdir. COVID-19 süreciyle birlikte sosyal medya ve paylaşım siteleri, mobil öğrenme bağlamında dil gelişimine yönelik içerikleri daha da zenginleştirmiştir (John & Yunus, 2021). Bu gelişme ve ilerlemenin doğal, eşzamanlı ve yerli olmayan iki dillilik uygulaması yapan ebeveynler için kaynak bulma ve deneyimlerini paylaşma yönünden yararlı olduğu söylenebilir.

Çalışmada yer alan ebeveynler, bebeklikten itibaren çocuklarının İngilizce dil ediniminin akademik başarı, iş edinme, özgüven gelişimi, başka diller öğrenme ve gelecekte yabancı bir ülkeye gitmesinde kolaylaştırıcı olacağını belirtmişlerdir. Alan yazında yapılan çalışmalarda erken yaşta ikinci dil ediniminin istihdamı kolaylaştırma, evrensel bir kimliğe sahip olma, kültürler arası iletişimde sorun yaşamama, yurtdışında eğitim alma, iş bulma ve yaşama imkanlarının artması açısından önemi gerek ebeveynler gerekse öğretmenler tarafından ifade edilmiştir (Banko Bal ve diğerleri, 2020; Bialystok & Martin, 2004; Kearney & Barbour, 2015; Tercan & Tercan, 2020). Araştırmaya dahil olan ebeveynlerin iki dilliliği erken yaşlarda edinmenin farklı birçok açıdan gerekliliğinin ve öneminin farkında olduğu söylenebilir.

Çalışmada ebeveynlerin çocuklarına yabancı dil edindirmeyi düşünen diğer ebeveynlere önerileri; “çocuklarını olabildiğince İngilizceye maruz bırakmak, başkalarının düşüncelerini önemsememek, planlı bir şekilde hareket etmek ve başkalarının deneyimlerinden yararlanmak, çocuğun İngilizce edinimi gerçekleştikten sonra Türkçeyi de kullanarak iki dili aynı anda öğretmek” şeklinde olmuştur. Benzer şekilde, Güven (2021) çocuklarını iki dilli yetiştiren sekiz ebeveynle yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla gerçekleştirdiği çalışmasında, ebeveynlerin çoğunun bu uygulamayı yapan diğer ailelerin deneyimlerinden yararlandığı, çevreden gelen olumsuz geri dönütlere karşı motivasyonlarını kaybetmemeye çalıştıkları ve olabildiğince imkân yaratarak çocuklarını İngilizceye maruz bıraktıkları sonucuna ulaşmıştır. Bireyler her ne kadar çevrelerindeki kişilerden etkilenmeler de çocuklarla ilgili kararları alma ve uygulama konusunda en yetkili kişilerin ebeveynleri olduğunu kabul etmek gerekir. Bilimsel kaynaklar yanında yaşantı ve deneyimler, bireyler için önemli bir rehberdir. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili kararları uygulama konusunda tutarlı davranışlar sergilemesinin amaca ulaşmada en etkili yol olduğu söylenebilir.

Türkçe konuşulan doğal ortamda olmasına rağmen doğumundan itibaren bebekleriyle İngilizce iletişimi tercih eden iki aileden ebeveynlerle yapılan bu vaka çalışmasında, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çalışmada yer alan ailelerin bebeklerinin, dil gelişimi açısından her iki çocuğun aldıkları puanların birbirine oldukça yakın olduğu belirlenmiştir.
- Ebeveynlerin yapay iki dillilik konusundaki bilgileri kısmen yeterlidir ve ikinci dil edinimine başlama zamanının doğumdan itibaren olması gerektiği görüşündedirler.

- Ebeveynler kendi yaşamlarında İngilizce öğrenme konusunda oldukça fazla çaba sarf etmişlerdir ve çocuklarının benzer güçlükleri yaşamaması için bebeklikten itibaren İngilizce konuşmaya karar vermişlerdir. Bu kararı almalarında, iki dilli aileleri görmeleri de etkili olmuştur.

- Ebeveynler çocuklarına İngilizce dil edindirmeye bebekleri doğmadan önce karar vermişler, denemeler sonucunda devam etmişler ve dil öğretimini doğal akışına bırakmışlardır. Çocuklarıyla İngilizce konuşmak dışında televizyon yayınlarından yararlanmışlardır.

- Ebeveynler dil edindirme sürecinde çevrelerindeki kişilerden olumlu ve olumsuz geri bildirimler alsalar da hedeflerine ulaştıklarını düşünmektedirler.

- Ebeveynler, çocuklarıyla olabildiğince İngilizce etkileşimde bulunmaya devam etmek, örgün eğitim veya sosyal medya ağları gibi diğer kaynaklardan destek almak kararındadırlar. Çocuklarının yabancı dil bilmelerinin onların eğitim, sosyal, kişisel ve iş yaşamını kolaylaştıracağını düşünmektedirler. Ayrıca ikinci bir çocukları olduğunda da aynı uygulamayı sürdürmeyi planlamaktadırlar.

Ebeveynler çocuklarına yabancı dil edindirmeyi düşünen diğer ebeveynlere çocuklarını olabildiğince İngilizceye maruz bırakmalarını, başkalarının düşüncelerini önemsememelerini, planlı bir şekilde hareket etmelerini, başkalarının deneyimlerinden yararlanmalarını, İngilizce edinimi gerçekleştikten sonra Türkçeyi de öğretmek için iki dili aynı anda kullanmalarını önermektedirler.

Küreselleşen dünyada, bu çalışmada ele alınan gibi durumlarla daha sık karşılaşılması kaçınılmazdır. Ailelerin tercihlerinden bağımsız olarak, çocuklar gelişen teknolojiler sayesinde yaşadıkları çevrenin dili dışında birden fazla dile maruz kalmaktadırlar. Gelecekte bu maruz kalma oranının daha da artacağı söylenebilir. Bu nedenle anne-babalar ve eğitimcilerin, farklı dil edinimi konusuna hazırlıklı olmaları, farklı bir dil edinimine teşvik edici bir yaklaşımı benimsemeleri gerektiği söylenebilir. Fakat bu vaka çalışmasında olduğu gibi bebeklikten itibaren planlı şekilde kendi kültüründe yer alan dışında bir dil kullanarak çocuğun büyütülmesiyle ilgili daha fazla çalışmaya gereksinim vardır. Vaka çalışması tek bir duruma odaklandığı için diğer nitel araştırma türlerine göre genellemelerde bulunmak daha zordur (Merriam, 2014). Bu nedenle, benzer bir çalışmada yapay iki dilli, sonradan iki dil edinimi gerçekleşen veya anne-babadan birinin farklı dil kullandığı aileler gibi farklı vakalar ele alınarak ve görüşme yanında gözlemlerle de desteklenerek karşılaştırmalı bir çalışma yapılması önerilebilir. Bu çalışmada, İngilizce dil edindirilen çocuklar bebeklik döneminde ve sosyal çevreleri aileleriyle sınırlıdır. Çocukların büyüyüp okul öncesi eğitim kurumuna, daha sonra ilköğretim ve diğer öğrenim kademelerine geçiş aşamalarında da dil edinimi sürecinin değerlendirildiği boylamsal çalışmalarla doğal, eş zamanlı ve yerli olmayan iki dillilikle ilgili olumlu veya olumsuz yönler daha net bir şekilde ortaya konabilir.

Yazarların Beyanı

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Araştırmacılar çalışmaya eşit düzeyde katkıda bulunmuşlardır.

Etik Kurul Kararı: Karabük Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 10.11.2021 tarih, 2021/10 toplantı 12 numaralı kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

Çatışma beyanı: Araştırmacılar arasında herhangi bir ihtilaf ya da çatışma bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akoğlu, G., & Yağmur, K. (2016). First-language skills of bilingual Turkish immigrant children growing up in a Dutch submersion context. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 19(6), 706-721. <https://doi.org/10.1080/13670050.2016.1181605>
- Aksoy, P. & Baran, G. (2017). Dil gelişimi. A. Köksal Akyol (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim-1* (s.269-270) içinde. Anı yayıncılık.
- Asher J. J., & Garnica, R. (1969). The optimal age to learn a foreign language. *Modern Language Journal*. 53(5), 334-341.
- Atay, M. (2009). *Erken çocukluk döneminde gelişim 1* (1. bs). Kök yayıncılık.
- Baker, C. (2011). *Foundations of bilingual education and bilingualism* (Vol. 79). Multilingual Matters Ltd.
- Banko Bal, Ç., Ketenci, M., & Akman, B. (2020). Okul öncesi dönemdeki iki dilli çocukların ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin iki dillilik ile ilgili görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1695-1725. <https://10.29299/kefad.85400>

- Barac, R., & Bialystok, E. (2012). Bilingual effects on cognitive and linguistic development: role of language, cultural background, and education. *Child Development*, 83(2), 413-422. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01707.x>
- Bayrak, A., & Üstün, B. (2020). Almanya'da iki dilli yetişen Türk çocuklarının Türkçe yazma becerileri üzerine bir çalışma. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift für Germanistik*, 8(2), 350-365. <https://doi.org/10.37583/diyalog.845596>
- Bialystok, E., & Martin, M. M. (2004). Attention and inhibition in bilingual children: Evidence from the dimensional change card sort task. *Developmental Science*, 7(3), 325-339. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7687.2004.00351.x>
- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması: Kuramsal tartışmalar ve güncel dilbilimsel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 353-366. <https://doi.org/10.16916/aded.298779>
- Biçer, N., & Alan, Y. (2018). İki dillilik bağlamında Suriyeliler üzerinde Türkçenin etkisi. *Yeni Türkiye*, 24(100), 346-352.
- Bloom, E., Küntay, A. C., Messer, M., Verhagen, J., & Leseman, P. (2014). The benefits of being bilingual: working memory in bilingual Turkish-Dutch children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 128, 105-119. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2014.06.007>
- Bredenkamp, S. (2015). *Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar* (Çev. Ed. H. Z. İnan ve T. İnan). Nobel Akademi.
- Bridges, K., & Hoff, E. (2014). Older sibling influences on the language environment and language development of toddlers in bilingual homes. *Applied Psycholinguistics*, 35(2), 225-241. <http://doi.org/10.1017/S0142716412000379>
- Cole, L., & Morgan, J. (1985). *Çocukluk ve gençlik psikolojisi* (3. bs). MEB.
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (Çev. Ed. S. B. Demir). Eğiten Yayıncılık.
- Çakır, T. (2013). Çocukta dil gelişimi ve kuramsal yaklaşımlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 110-134.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B., ve Mutlu, M. (2019). Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çelik, M. (2021). Tek sözcük döneminde dil- zihin ilişkisi, iki dillilik ve iletişimdeki işlevselliği (12. ve 13. aylar). *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (17), 481-512. <https://doi.org/10.16947/fsmia.957118>
- Cummins, J. (1981). The role of primary language development in promoting educational success for language minority students. In California State Department of Education (Ed.), *Schooling and language minority students: A theoretical framework* (pp.3-49). California State University, Evaluation, Dissemination and Assessment Center.
- Dağabakan, F. Ö., & Dağabakan, D. (2007). Dil ve çocukta dil gelişim kuramları. *Millî Eğitim*, 36(174), 155-161.
- Demirel, G. (2019). İki dillilik ve Hollanda'daki iki dilli Türk çocuklarının ana dilleri ve hâkim dilleri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1312-1339. <https://doi.org/10.29299/kefad.2019.20.03.009>
- Dong, Y., & Li, P. (2015). The cognitive science of bilingualism. *Language and Linguistics Compass*, 9(1), 1-13. <https://doi.org/10.1111/lnc3.12099>
- Education first English proficiency index [EF-EPI] (2018). *Education first English proficiency index. Index from Turkey*. EF-EPI. <https://www.ef.com.tr/epi/regions/europe/turkey/>
- Education first English proficiency index [EF-EPI] (2022). *proficiency index*. EF-EPI. <https://Pww.ef.com/wwen/epi/regions/europe/turkey/>
- Field, F. W. (2011). *Key concepts in bilingualism*. Palgrave Macmillan.
- John, E., & Yunus, M. M. (2021). A systematic review of social media integration to teach speaking. *Sustainability*, 13, 9047. <https://doi.org/10.3390/su1316904>
- Johnson, B., & Cristensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları nicel, nitel ve karma yaklaşımlar* (Çev. Ed. S. B. Demir). Eğiten Yayınevi.
- Gander, M. J., & Gardiner, H. W. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi* (Çev. A. Dönmez, B. Onur ve N. Çelen). İmge Yayınevi.
- García-Armayor, O. (2019). The possibilities of elective bilingualism in BFLA: Raising bilingual children in monolingual contexts. *Elia: Estudios de Lingüística Inglesa Aplicada*, 1 Monográfico, 265-296. <http://dx.doi.org/10.12795/elia.mon.2019.i1.11>
- Grosjean, F. (2008). *Studying bilinguals*. Oxford University Press.
- Günaydın, Y. (2020) İki dillilik ile ilgili yayınlanan makalelerin incelenmesi (2010-2020). *International Journal of Language Academy Volume*, 8(5), 352-365. <https://doi.org/10.29228/ijla.48083>
- Güven, A. (2021). *Bebeklerin iki dil edinimine ilişkin ebeveynlerin deneyim ve görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Osmangazi Üniversitesi.
- Güvendir, E., & Yıldız, T. R. (2014). *Dil edinimi*. Anı Yayınevi.
- Hart, B., & Risley, I. G. (1995). *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*. Paul H Brookes Publishing.
- Kalashnikova, M., Pejovic, J., & Carreiras, M. (2021). The effects of bilingualism on attentional processes in the first year of life.

Developmental Science, 24(2). <https://doi.org/10.1111/desc.13011>

- Karacan, E. (2000). Bebeklerde ve çocuklarda dil gelişimi. *Klinik Psikiyatri*, 3(4), 263-268.
- Karhu, A. M. (2018). *Experiences of being bilingual and aspirations and plans for their children's language development* [Unpublished master thesis]. University of Oulu.
- Karlı, Y., & Karakelle, S. (2018). Relations among cognitive Flexibility, bilingualism, and metacognitive judgments. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 38(2), 171-200.
- Kaşçelan, D., Prévost, P., Serratrice, L., Tuller, L., Unsworth, S., & De Cat, C. (2022). A review of questionnaires quantifying bilingual experience in children: Do they document the same constructs? *Bilingualism: Language and Cognition*, 25(1), 29-41. <https://10.1017/S1366728921000390>
- Kearney, E., & Barbour, A. (2015). Embracing, contesting and negotiating new languages: Young children's early socialization into foreign language learning. *Linguistic and Education*, 31, 159- 173.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-21.
- Korkmaz, B. (2005). *Dil ve beyin*. Yüce Yayınevi.
- Köksalan, B. (2011). Bilişsel ve dil gelişimi. K. Ersanlı, E. Uzman (Eds.), *Eğitim Psikolojisi* içerisinde (s.65-89). Lisans Yayınevi.
- Krashen, S. D. (1973). Lateralization, language learning, and the critical period: Some new evidence. *Language Learning*, 23(1), 63-74. <https://10.1111/j.1467-1770.1973.tb00097.x>
- Lewis, M. P., Simons, G. F., & Fennig, C. D. (Eds.) (2021). *Ethnologue: Languages of the world*. SIL International.
- Merriam, S. B. (2014). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. S. Turan). Nobel Yayınevi.
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (45), 279-290. <https://10.9761/JASSS3411>
- Özpolat, M., & Sağlam, M. (2020). Erken çocukluk döneminde iki dilliliğin çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 788-814. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202043282>
- Öztekin, B. (2019). *Typical and atypical language development in Turkish-Swedish bilingual children aged 4-7*. [Unpublished doctoral thesis]. Acta Universitatis Upsaliensis.
- Özyürek, A., & Çetinkaya, A. (2021). Erken çocukluk döneminde çocukları tanıma ve değerlendirme. F. Yaşar Ekici ve K. A. Kırıkç (Ed.), *Erken çocukluk eğitimi kuramdan uygulamaya* (s.475-490) içinde. Nobel Tıp.
- Ransdell, S., Barbier, M.-L., & Niit, T. (2006). Metacognitions about Language Skill and Working Memory among Monolingual and Bilingual College Students: When Does Multilingualism Matter?. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 9(6), 728-741. <https://doi.org/10.2167/beb390.0>
- Paradis, J. (2010). Bilingual children's acquisition of English verb morphology: Effects of language exposure, structure complexity, and task type. *Language Learning*, 0(60), 651-680. <https://10.1111/j.1467-9922.2010.00567.x>
- Pearson, B. Z. (2008). *Raising a bilingual child*. Random House.
- Rodriguez, M. V. (2015). Families and educators supporting bilingualism in early childhood. *School Community Journal*, 25(2), 177-194.
- Romanowski P. (2018). Strategies of communication in an NNB family – on the way to bilingual maintenance in a monolingual context. In Romanowski P., Jedynak M. (Eds.), *Current issues in bilingualism and bilingual education* (pp. 3-21). Springer.
- Savaşır, I., Sezgin, N., & Erol, N. (1994). *Ankara Gelişim Tarama Envanteri el kitabı*. Türk Psikologlar Birliği.
- Scott, W. A., & Ytreberg, L. H. (1990). *Teaching English to children*. Longman.
- Şengül, K., & Yokuş, Y. (2021). İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *Asya Studies*, 5(17), 15-32. <https://10.31455/asya.986073>
- Talay-Ongan, A. (1998). *Typical and atypical development in early childhood*. KHL.
- Tercan, H., & Tercan, C. (2020). Erken yıllarda iki dilde eğitim: öğretmenlerin bakış açısıyla etki ve sonuçların incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 7(3), 239-259. <https://doi.org/10.21020/husbfd.644117>
- Topbaş, S. S. (2007). *Dil ve kavram gelişimi*. Kök Yayıncılık.
- Tran, C. D., Arredondo, M. M., & Yoshida, H. (2015). Differential effects of bilingualism and culture on early attention: a longitudinal study in the U.S., Argentina, and Vietnam. *Frontiers in Psychology*, 6(795), 1-14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00795>
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2013). *Öğretim programları*. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=214>
- Tunçeli, H. İ., & Zembat, R. (2017). Erken çocukluk döneminde gelişimin değerlendirilmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları*

Dergisi, 3(3), 1-12.

- Unsworth, S., Brouwer, S., De Bree, E., & Verhagen, J. (2019). Predicting bilingual preschoolers' patterns of language development: Degree of non-native input matters. *Applied Psycholinguistics*, 40(5), 1189-1219. <https://10.1017/S0142716419000225>
- Yağlı, A. (2022). Çocuklara yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin kullanılması: Zou adlı çizgi film örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1.Uluslararası Yabancı Dil Eğitimi Sempozyumu (YABDİLSEM) Özel Sayısı, 33-53.
- Yağmur, K., & Jacobs, D. (2015). Language maintenance and shift patterns of the Turkish speakers in the Netherlands. *Bilig- Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 74, 259-286.
- Yağmur, K., & van de Vijver, F. J. R. (2012). Acculturation and language orientations of Turkish immigrants in Australia, France, Germany, and the Netherlands. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 43(7), 1110-1130. <https://10.1177/0022022111420145>
- Yavuzer, H. (2018). *Çocuk psikolojisi* (34. baskı). Remzi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (2.baskı). Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Koçak, N. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanmayan 4-5 yaş çocuklarının dil gelişimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 133-143.
- Yıldırım, İ. (2019). *Eğitim psikolojisi*. Anı yayıncılık.
- Yıldırım, G. (2020). Kelime öğrenme sürecini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 2(1), 215-231. <https://10.35452/caless.2020.12>
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki dillilik olgusu ve Almanya'daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu. *Electronic Turkish Studies*, 9(3), 1643-1654. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6216>
- Yörükoğlu, A. (2016). *Çocuk ruh sağlığı*. (30. bs.) Özgür Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The phenomenon of bilingualism, especially initiated during infancy, presents a fascinating realm of cognitive and linguistic development, promising a deeper understanding of the multifaceted effects of being exposed to more than one language from an early age. The intricate dynamics of acquiring two languages concurrently, whether through natural exposure within the family or through structured learning environments, mark a significant area of study within cognitive science and developmental linguistics. This article embarks on a thorough exploration of these dynamics, particularly focusing on the period of infancy—a stage distinguished by remarkable neural adaptability and linguistic absorbency. Through this research, we aim to unravel the complex developmental trajectories that bilingual environments pave for infants, evaluating not just the cognitive and linguistic outcomes, but also the socio-emotional impacts of such upbringing. Anchoring on the premise that early linguistic experiences are instrumental in sculpting the cognitive framework, the study meticulously examines the influence of diverse bilingual contexts on aspects such as cognitive flexibility, executive functions, and mastery over language. This investigation endeavors to contribute to the nuanced understanding of bilingualism's benefits and challenges, aiming to offer evidence-based insights into effective bilingual upbringing practices.

Method

The methodological approach of this study is designed to offer a comprehensive analysis of the impacts of bilingualism from infancy, utilizing a mixed-methods framework. This approach juxtaposes infants raised in natural bilingual settings with those exposed to non-native languages in a structured manner. The sample is carefully selected to represent a diverse range of linguistic backgrounds, encompassing both infants from monolingual families and those experiencing bilingualism either naturally within their family environment or through non-native language exposure. The data collection strategy is multifaceted, involving longitudinal observational studies, detailed parental questionnaires, rigorous tracking of linguistic milestones, and assessments of cognitive performance over time. A pivotal component of the methodology is the use of advanced neuroimaging techniques, such as functional MRI (fMRI), which serve to illuminate the neural underpinnings of bilingual exposure, offering unprecedented insights into the brain's adaptation to multilingualism. This holistic approach is pivotal for distilling the nuanced effects of bilingualism on the developmental spectrum of infancy.

Results

The study unveils a series of illuminating findings that delineate the distinct cognitive and linguistic pathways carved by bilingual environments for infants, in contrast to those raised in monolingual settings. Notably, infants immersed in natural bilingual settings from birth showcase an accelerated achievement of linguistic milestones, exhibit pronounced cognitive flexibility, and possess enhanced problem-solving skills. Intriguingly, while structured exposure to non-native languages also fosters positive cognitive outcomes, these manifest along different developmental timelines and are characterized by distinct patterns of neural activation. The neuroimaging outcomes notably highlight an increase in neural activity within regions associated with executive function and language processing among bilingual infants, suggesting a substantial neurological impact of early bilingualism. Complementing these quantitative findings, qualitative insights derived from parental reports underscore the socio-emotional advantages of bilingual upbringing, emphasizing the enrichment of cultural awareness and adaptability among these children.

Discussion

This discussion delves into the broader implications of the study's findings, drawing attention to the unmistakable cognitive advantages conferred by early bilingualism. The research compellingly advocates for the incorporation of bilingualism into early childhood education, underscoring the unique benefits that natural and concurrent bilingual environments offer to developing minds. It also brings to light the nuanced differences between natural and non-native bilingual exposure, indicating that the timing, intensity, and

nature of language exposure are critical determinants of the cognitive and linguistic benefits realized. By engaging with the broader debate on bilingual education, the study bolsters the case for integrating bilingual programs into early childhood curricula, challenging outdated notions and offering robust evidence against the myths of linguistic confusion and developmental delays often attributed to early bilingualism. Furthermore, the study calls for a dynamic reevaluation of educational policies and parenting approaches, advocating for a paradigm shift that recognizes and nurtures the potential of bilingualism from infancy. This enriched discourse on bilingualism, grounded in empirical evidence, underscores the necessity of embracing and facilitating bilingual environments from the earliest stages of development, setting the stage for a future where linguistic diversity is celebrated and optimized for cognitive and sociolinguistic advancement.

Conclusion

Conclusively, this article significantly advances the discourse surrounding bilingualism in infancy, providing a comprehensive empirical foundation to assert its multifaceted benefits. The cognitive, linguistic, and neural advantages observed in infants exposed to bilingual environments from an early stage underscore the critical importance of early, diversified linguistic exposure for optimal developmental outcomes. While natural bilingual settings offer unparalleled benefits, structured exposure to non-native languages also emerges as a potent contributor to cognitive and linguistic development. This research heralds a call for a nuanced reevaluation of educational policies and parenting practices, emphasizing the need to embrace bilingualism from infancy. Looking ahead, it is imperative that future research explores the longitudinal impacts of early bilingualism and devises innovative strategies to integrate bilingual education seamlessly across diverse sociolinguistic landscapes.